

CHEMAREA

TINERIMEI ROMÂNE

ABONAMENTUL:
 Pe un an ..... Lei 360—
 Pe un jumătate an ..... Lei 180—
 Pe 3 luni ..... Lei 100—

REDACTIA:
 Cluj, Strada Regina Maria No. 11. — Telefon 13-31
ADMINISTRAȚIA:
 Cluj, Strada Regina Maria No. 19. — Telefon 10-86.
 Corespondența administrației: Căsuța poștală 76.

ANUNȚURI DUPĂ TARIF SE PRIMESC LA
ADMINISTRAȚIA ZIARULUI
CLUJ, STRADA REGINA MARIA No. 19

Ridicați capetele și plecați înainte!

Frați bihoreni!

Spre voi este ațintită azi privirea întregului Ardeal. Voi sunteți trimiși din nou în 6 Septembrie în focul alegerilor și numai voi sunteți în stare să dați palma meritată peste obrazul guvernului, care n'are milă nici de sărăcia voastră și nici rușine de batjocura ce v'a făcut-o.

Să n'aveți nici voi nici o milă. Ticăloșii nu trebuiesc compătimiti, ci pedepsiți.

Ucigașilor dela Ruși să nu le dați iertare, ci pietrii și scuiături.

Bandiților nu trebuie să li să deschidă brațele oamenilor cinstiți, ci ușile temnițelor întunecate.

Pentru tâlhari acolo sunt codrii și munții, dar nu satele românilor de treabă.

Să nu uitați!

Aduceți-vă aminte în fiecare clipă, că acolo undeva în Hunedoara două cruci își întind în zare brațele rigide, ca o rugă de ispășire și ca un blestem de neiertat asupra acelora, cari au lăsat două femei plângânde și atâția orfani pe drumuri.

Ei sunt ucigașii! Se plimbă răsând drăcește printre voi, cerând voturile pentru acel Mihail Sadoveanu, care până astăzi nu v'a cunoscut și nu v'a purtat de grije.

Nu-l cunoaște-ți nici voi! Intoarceți-vă spatele de câte ori va încerca să vă vorbească pentru că acela, care face parte dintr'un guvern ucigaș, deși neamul românesc altceva a așteptat dela dânsul, nu merită respectul vostru.

Să nu-i ascultați vorbele de un sentimentalism ranced, ci să-i amintiți, că pe vremea marilor lupte naționale ale bihorenilor, poate, altfel a gândit despre poporul românesc.

Descoperiți-vă, ridicați capetele voastre și înaintați mereu pe drumul arătat de fratele vostru dr. Dumitru Lascu, și luminat de cele două cruci părăsite, cari s'au ridicat numai pentru drepturile voastre.

Mergeți înainte, căci numai sânteți iobagi.

Rupeți lanțurile cu cari încearcă să vă lege boierul Iosif Iacob și nu dați ascultare ordinelor sale.

Ardealul, Ardealul, Ardealul, ne trebuie Ardealul, răsuna în timpul războiului în întreg vechiul Regat.

Iată Ardealul unit, dar niciodată nu-l vrem îngenunchiat!

A fost deajuns din teroare și plânsete, gemete și strigăte fără nădejde, vreme de opt ani de zile.

Nu vă lăsați! — Doborâți la pământ pe acela, care va îndrăzni să vă pună jugul în gât și lăcatul pe gură, ca să nu puteți face ce doriți și să nu puteți spune ce vă doare.

Să nu vă înpăimântați de teroare. — Măsurați și voi cu aceiaș măsură cu cari vă măsoară și vouă.

Dacă pentru faptul, că ve-ți încerca să vă mișcați liberi în județul vostru ve-ți fi loviți, să loviți și voi, pe acei ticăloși.

Dacă nu ve-ți fi îngăduiți să primiți în mijlocul vostru pe dr. Dumitru Lascu, pe omul vostru, pe omul cinstit, care nu trăește decât pentru binele țării și fericirea poporului său, să-i aruncați la o parte pe netrebniți, căci doar într'o țară, pentru care și voi a-ți sângerat au dreptul să-și spună cuvântul nu numai ucigașii dela Ruși și bandiții de codrul mare, ci și oamenii de treabă.

A fost deajuns din tâlhării. — Ucigașii și ticăloșii dela Hunedoara n'au ce căuta între poporul cinstit din Bihor.

Frați Bihoreni!

Scăpați-vă județul de tâlhari și votați cu toții pe dr. Dumitru Lascu, pentru care România-Mare, nu este un mare sac de bani, ci un mare ogor de muncă, pentru binele vostru. Dacă nu ve-ți fi îngăduiți la vot, faceți-vă loc cu pumnii, căci doar dreptul vostru v-a fost dat de Țară și Rege și nimeni nu vi-l poate lua.

Votați cu toții roata semnul cinstei și omeniei.

Votați cu dr. Dumitru Lascu fratele și apărătorul vostru.

Votați cu Partidul Național desrobitorul Ardealului.

Mergeți înainte! — Rupeți cordoanele de jandarmi și armată ori unde ve-ți fi împiedecați.

Tinerețul din Ardeal, grupat în jurul „Chemării” vă trimite salutul său de încurajare și vă roagă să vă faceți datoria

Aceasta datorie a voastră este, să votați cu toții roata , ca să trimiteti în Casa Țării pe luptătorul cinstit și viteaz dr. Dumitru Lascu.

Amintiți tuturor hoților cari vor împiedeca dela votare, că datorie voastră este nu numai de a muri pe câmpul de bătăie pentru Patrie, ci și aceia de a vă împlini dreptul dat de Rege.

Cine va pune picior în calea voastră, să-l dați la o parte. Nu alegeți mijloacele cu cari ve-ți lupta, după cum nici guvernul nu le alege pe ale sale, când își bate joc de voi. Este vremea ca și țărănul să lovească pe acela, oricine ar fi el, care pe nedrept îl face de răs și batjocură. Atâta vreme, nu va fi o guvernare cinstită în România mare, cât poporul nu se va scula în picioare și nu va striga: **destul!**

Frați bihoreni!

Vi le spunem toate aceste cu mare durere. E trist că este așa, dar nu noi ardelenii, nu partidul național este de vină. E tristă situația din cale afară! Și simțim, că trebuie să vă spunem și vouă acest lucru, ca să vă arătăm, că știm ce vă apasă. Situația voastră, cinstiți bihoreni, e cea mai rea din toată țara. Luptați din răspuțeri în 6 Septembrie, ca să aveți și voi apărătorul vostru.

Votați toți cu dr. Dumitru Lascu. — Votați semnul roata , semnul mântuirii voastre din iobăgie. — Votați cu Partidul Național, singurul partid, care luptă pentru interesele țărănilor. Ridicați-vă capetele, plecați înainte și strigați din răspuțeri:

Trăiască dr. Dumitru Lascu! — Trăiască Ardealul liber și democrat. — Trăiască Partidul Național!

Cu Dumnezeu înainte, și învingerea va fi a noastră!

„CHEMAREA“.

„Și țintirimul cu strâmb cruci veghează...”

Soarele face complimente: aruncă lumini portocalii pe fața unei domnișoare. Sinceritatea sângerie a pudoarei răurește o clipă pe albul pielii străvezii. Câțiva copaci ca niște balerine se leagă cu grație în vântul ușor. Norii plutesc în valurile albastre ale cerului ca niște lebede orgolioase și superbe în argintul lor.

Sunt în cimitirul sufletelor cari au purtat în viață, uniformă. E cimitirul din cetatea Alba-Iuliei, ochi în ochi cu catedrala încoronării.

Razele se prăbușesc oblice pe cruci îndoliate de vânt, ploaie și singurătate. Stau înșirate parcă ca o amintire a gloanțelor, în linii de bătaie.

„Pune cu milă piciorul pe pământ, Căci țărâna e poate ochiul ager al unui adolescent”.

Cum au reinviat aceste rânduri din catrenele lui Omar Khayyam, în rafturile amintirii mele? De unde acest ecou senin și melancolic în sufletul meu păduratic? Și de ce se îmbulzesc grăbite între trecute senzații, pumnișorii unui copil și înțelepciunea lui cu simbol mitologic?

— Licuricii sunt ochii morților.

— ?

— Eu nu-i văd decât noaptea. Întăiu i-am văzut în țintirim.

Și ca un reflex întârziat, frica i-a încremenit mușchii glasul.

Viața lărmuește veselă între casa natală și cimitir, între leagăn și sicriu.

De unde a răsărit însă această domnișoară în alb ca un crin? De unde e solia aceasta ademenitoare a vieții? De unde ființa aceasta albă care ninge splendorile efemere ale bucuriei trecătoare? De ce a venit această față între morminte văduvite de fericire?

Cruci părăsite, schelete fără răsufare, de ce vă cercetează Dumineca vieții, de ce sunt totuși florile, florile acestea hrănite cu nervi și sânge, de ce sunt ele triste; atât de triste, cruci părăsite?

Cruci părăsite, prieteni de lemn.

Și luna se va îngrășa iarăși obraznică și cuvântători fără simțire vor slăvi iarăși între cordoanele banalității festive, eroii războiului. La 27 August se împlinește doar o decadă de când războiul a însângerat piscurile Carpaților. Vor grohăi iarăși aceia cari... o, dar să nu le pomenim numele cu o singură slovă măcar. Dincolo de fastul convențional, cine se va gândi să descifreze din muștrărea fără cuvânt a morților noștri, îndemnul unei înobiliri sufletești? Cine să se închine la spiritul morților anonimi cari n'au văzut niciodată în hotarele României-Mari un cașcaval enorm și rotund ce va să fie dat ca pradă în felii tuturor lichelelor?

Trecut de jerrfă, trecut de glorie cine să se întoarcă la tine? Cine să sorbă la tine ca la un izvor duhul purificat de pofta cărnii? Și va topi egoismul individual în egoismul solidar al neamului?

Cimitirul de nădejdi stă mut, eroii nu vor articula nemulțumirea lor, în ghirlandele discursurilor. Ei sunt muși, ei sunt morți.

Să ascultați însă această tăcere cu toate poruncile ei. E tăcerea cimitirelor, tăcerea guralivă, în graiul ei e toată tristețea mută a unui neam.

Sever Stoica

*) Articol sosit cu întârziere.

O amintire

De câte-ori văd fața drului Dumitru Lascu, în care se reoglindește nu numai suferința ce o poate îndura viața întregă un om, ci suferința milenară a neamului din care se mândrește, că face parte, parcă văd apoteoza jertfei de sine, văd relicvia trăitoare a eroismului sfânt, — văd caracterul dacic dărz și sfidător a minciunii și a lașității.

Cine nu cunoaște în țara Bihariei pe dr Dumitru Lascu în jurul căruia s'au creat legende, cari poartă adevăratele decenii măcinate în sfânta luptă pentru trezirea conștiinței naționale și preludiul violent a desrobirii noastre naționale, — cine din noi tinerii Bihorului nu ne-am uitat la el ca la un idol demn de urmat, — când și masele îl idolatrizează pentru intransigența sa națională și adâncul sentiment al dreptății.

Întăias dată în viața mea l'am văzut în campanie electorală. Era demult, pe vremea urgisitei stăpâniri ungurești, când în cercul Beiușului se lupta pe viață și moarte pentru alegerea mult regretatului dr Vasile Lucaciu supranumit „leul dela Sisești” și mult timp locatarul temnițelor ungurești din Seghedin.

Era după acțiunea pornită de un alt erou al naționalismului, dr Aurel Vlad, la alegerile generale, ce au urmat după abandonarea politicii de rezistență prin pasivitate a partidului național.

Eram în clasele inferioare a liceului din Beiuș și-mi aduc perfect de bine aminte, cum în preajma alegerilor creștea agitația în micile și nevinovatele noastre inimi, în care preoți, — azi desigur taxați, că nu știu românește, — altoiau credința în destinul neamului român și cum mugurii acestor di-

vine credințe se alimentau din istoria tuturor revoluțiilor neamului nostru. Cât de mult invidiam eu atunci în mintea mea de copil, pe acei colegi ai mei, cari în cursul oarelor îmi povesteau, că ei cunosc pe Aurel Lazar, pe Dumitru Lascu și pe alții mulți, cari erau profesii activi a reinvierii noastre naționale.

Cu o zi înainte de alegere s'au dat ordine stricte din partea direcțiunii liceului, că în timpul alegerii nimeni nu are voie să părăsească curtea sa sub pedeapsa eliminării din liceu.

Eram în internat și toată noaptea ne-am sfătuit vr'o câțiva, ca în ziua de mâine cum să evadăm și să ajungem în tabăra românilor, așezată afară din oraș, pe malul Crișului.

Dintre toți poate eu eram mai agitat și nerăbdător să văd desfășurarea evenimentelor și poate și cel mai hotărât să fug din internat cu orice risc. Mirajul desfășurării forțelor române într'un mod neînțeles încă atunci de mine, mă constrângea, să trec cu orice risc peste ordinele date. Totatunci noaptea mi-a spus un prieten, că doi advocați din București sunt la Beiuș cu un automobil și mâine vor vorbi în tabăra românilor.

Dimineața m'am strecurat cu o comună, care venea la votare prin toate cordoanele jandarmilor, cari stăteau tăcuți și ne priveau cu niște priviri fulgerătoare de sub pălăriile lor adumbrite de penele cocoșului unguresc.

Ajuns în tabăra românilor, am văzut pe candidatul partidului național părintele Lucaciu, care văzându-mă m'a întrebat cum am putut ajunge acolo, iar eu de emoționat ce eram n'am putut găsi nici un cuvânt, ci i-am sărutat mâna. M'a dus apoi și m'a împărțit la muncă, să ajut la distribuția alimente-

lor pentru alegători. Am făcut-o cu o bucurie nebună, mereu vorbind cu țărani.

Deodată un uragan de strigăte. „Să trăiască!” se auzea din toate părțile și năntea noastră se opri o namilă de mașină, din care după un moment de tăcere începu se vorbească dr Aurel Vlad. Nu erau advocați din București, ci erau dr A. Vlad și dr Dumitru Lascu. După cât am putut găsi abia acum în timpul din urmă, automobilul ar fi fost dat pentru campania electorală de către oficerul din armata română, — azi generalul Rosetti.

Era o zi admirabilă, senin și cald. Insuflețirea era de nedescris. După ce vorbi dr A. Vlad a fost mult ovăționat.

Apoi veni rândul lui Lascu. Eu cum stam pe treptele mașinei, prindeam fiecare vorbă, fiecare gest. Lascu vorbea de marile nedreptăți și asupririle ce le îndurăm din partea ungarilor. Deodată, parcă ar fi fost un profet din vechiul Testament, a zis textual: „De fulgere și de trăsnete să peară acel ticălos, care-și va vinde națiunea și care nu va vota pe părintele dr Vasile Lucaciu”.

În acel moment o palmă de nor acoperi soarele și două bubuituri în cer au constințit marea blăstăm.

Și atunci am văzut un tablou, unicul în viața mea, țărani tineri și bătrâni

și-au descoperit capetele, făcând semnul crucii și ziceau: „Și Dzeu e cu noi, să piară dușmanii noștri!”

Această amintire mă urmărește de câte-ori am ocazia se vorbesc cu dr Dumitru Lascu, ori de câte ori aud vorbindu-se despre el.

Azi acest peisaj curat al amintirilor mele este turburat adânc, când văd, cum prin o eclipsare ciudată a naționalismului dr Dumitru Lascu este împedat de jandarmul român să vorbească foștilor săi alegători de pe timpul faimoaselor alegeri, când avea contrar pe contele Tisza; când în mijlocul alegătorilor săi, cari deatâteaori l'au mântuit de ura jandarmului ungar și l'au eliberat din mâinile jandarmului român, era să fie asasinat; și cum un pumn de inconștienți ai naționalismului, încurajază lupta fratricidă, punând sub ocrotirea binevoitoare a jandarmului român pe alegătorii unguri înșirați în jurul dlui Sadoveanu, cari prin misterioasele puncte dela Ciucea, au devenit poate mai sănătoși stâlpi a României-Mari ca și bietul român.

Amintirea trecutului este o frumoasă și înălțătoare realitate, care ne îndeamnă la lupta de mâine, — iar prezentul este numai un vis urât!

Să credem, că așa e și să ne mângâiem în credința izbândeii viitoare.

Dr Emil Popp

Alegători! In ziua alegerii prin foc și baionete plecați la vot!

Obligații morale

Voiam să intitulez aceste câteva note contribuții pentru cunoașterea scriitorului Sadoveanu cu mai cunoscutul „Noblesse oblige”, dar cum vorbele nobile, nobilitate sunt necunoscute între poporul român, m'am oprit la titlul de mai sus, mai corespunzător și indiscutabil, dat fiind că orice ființă umană are obligații morale. Cu atât mai vărtos unul care și-a creiat merite reale.

Dacă criticii, în studierea operei literare a unui scriitor, nu se sfiesc să se atingă de viața lui privată, cu atât mai mult nu ne vom sfi atunci când e vorba de viața publică și de atitudinile ale scriitorului ce privesc cercurile cele mai largi.

Acesta este cazul lui Sadoveanu, care vine acum — după cunoscuta izbândă a partidului național din Bihor la alegerea din Mai — să sfarme, cu nimbul lui de mare scriitor, voința ferm manifestată a poporului pentru partidul național. Încercarea ni se pare cu atât mai disolvantă, cu cât literatura lui Sadoveanu, prin caracterul său național, a exercitat o influență incontestabilă asupra masselor, în sensul românismului integral. Și tocmai în el s'a aflat instrumentul prin care românismul dela granița apuseană să fie înfrânt cu ajutorul maghiarilor și al jidanilor, o-presorii de eri ai neamului!

Să nu vă pară însă stranie această mică inconsecvență, alegători români din Biharia! Adeseori în viața de toate zilele întâlnim oameni plini de toate însușirile și totuși lipsiți de o personalitate bine încheată. Pe acești oameni împrejurările îi solicită la fapte... și împrejurările le stăpânesc voința. Conduita lor se prezintă ca un zigzag eșit din jocul unor tendințe contrarii. Nici o logică după care să prevedem rezoluțiunile luate.

Războiul a pus la încercare și caracterul dlui Sadoveanu. Și el care părea ca un bloc masiv, s'a prăbușit în pulbere!

Când a izbucnit conflictul mondial, scriitorul Sadoveanu, care până atunci a desvoltat atât în opera sa literară, cât și prin ziare o rodnică activitate națională pentru Ardeal și Bucovina, și-a schimbat brusc direcția cugetării

și acțiunii sale politice. Nu mai doria Ardealul, nu mai doria Bucovina, ci doria o conlucrare cu Puterile Centrale.

Aceasta a fost prima inconsecvență. Când apoi am intrat în război și apoi, Sadoveanu a crezut, că după 2 ani de germano-maghiarofilie, poate deveni directorul „României”, organ al apărării naționale. A doua inconsecvență. Doi ani Sadoveanu a reprezentat în mod public rezistența noastră morală contra dușmanului cotropitor. Delicată situație morală la un om de talent. Gurile rele spun, că la „România” n'ar fi făcut patriotism, decât ca ofițer mobilizat și cu ordin de serviciu.

Odată cu armistițiul și cu pacea dela București, sosind la lași apostolul Mitteleuropei, a fost primit cu urarea de bun venit a lui Mihail Sadoveanu, directorul organului apărării și al rezistenței naționale, care mai înainte în fiecare zi îl stigmatizase ca trădător. S'a aruncat astfel într'o nouă, a treia, inconsecvență. Toată lumea protestase, încât Sadoveanu a trebuit să renunțe la continuarea acțiunii sale disolvante. După război ai fi gândit, că rănile s'au închis și că trecutul s'a uitat. Dar iată, că nu numai războiul, ci și politicianismul este un bun reactiv: desvăluie adâncurile conștiințelor. De astă dată Sadoveanu, intrând în politica militantă, se dovedește consecvent cu trecutul său, consecvent în inconsecvență.

O astfel de degradare a individualității, într'o societate cu adevărat cultă, ar fi imposibilă la un om de reală valoare. Cultura noastră este însă numai o pseudo-cultură, de aproape ea este o strălucire ademenitoare, de aproape însă realitatea te întristează.

Vor fi stat în jurul leagănelui lui Sadoveanu cinci Muse spre a-i împărți darurile invidiate, dar am fi dorit să nu lipsească nici zâna modestă a con-

Rostogoliți roata
peste dușmanii țărâni-
mei.

Marele învățat și apostol al neamului românesc, dl Nicolae Iorga, va fi în fruntea noastră în lupta electorală dela 6 Septembrie pentru reușita dlui dr Dumitru Lascu

Dl Nicolae Iorga, președinte al partidului național a adresat românilor din Bihor următoarea scrisoare :

„Cunoscând sinceritatea și căldura sentimentelor naționale, dovedite prin grea muncă în zilele cele mai rele, de dl dr Dumitru Lascu, vom lupta din răsuputeri pentru succesul candidaturii sale“.

Vălenii de Munte 22 August 1926.

(s. s.) Nicolae Iorga

științei. Dar se vede că oricât de dărnica ar fi natura, și largheța ei are margini.

Ne mai rămâne să vedem și atmosfera operei sale literare, lumea pe care o zugrăvește în opera lui, simpatia lui pentru oameni și suferințele lor.

În „Crâșma lui Moș Precu“, Sadoveanu ne descrie viața satului. Fondul literaturii sale țărăniște îl fac beția, bătaia, adulterul, dramele alcoolismului. Sadoveanu n'a ales din viața țărănilor noștri, decât umbrele. Arta lui stăruie asupra manifestărilor elementare ale vieții fizice, asupra instinctelor oarbe, nu se poate ridica până la idealizare. Țăranul și preotul român sunt descriși de el în culorile cele mai sumbre.

În preoți el ne-a redat icoana concentrată a vișului și a adulterului. Popa Tărăboi, are pe lângă darul bisericesc, și darul beției; își înșală mai întâi nevasta și o lasă apoi să moară de foame. Tristă figură de descompunere fizică și morală.

Preoți români, înainte de a vă prezenta urnei, recitiți filele îngâlbănite

din volumul dlui Sadoveanu. Viața voastră veți vedea-o zugrăvită cu atâta tristețea și batjocură, încât refuzăm să cităm pasaje din respect ce avem de tagma voastră.

Față de aceste figuri respingătoare să ne amintim caracterele lui Agârbițeanu, pe Dascălul-Vintilă, pe părințele Moș-Viron și alte figuri „Din clasa cultă“, „Dela țară“, zugrăvite cu duioșia simpatiei.

De aceea, alegători români din Biharia, nu vă clătinați de lângă omul vostru, Dumitru Lascu, care o viață întreagă a fost apostolul ce s'a luptat pentru sporirea dreptății și a libertății a celor umili. Indrumați-l pe dl Sadoveanu să meargă la Tărcăieni, sălbatecii bătași ai lui Tisza, cari și acum vă batjocuresc sub scutul jandarmilor Statului român. Acolo, între Tărcăieni, va afla nu numai sprijin electoral, ci-și va regăsi personajele brute pe cari le-a descris cu atâta măiestrie.

Samur.

e asta“, se întreabă alegătorii români jefuiți de certificate.

„Botezului de cameleonizare a propagatorului cultural, Sadoveanu Mihály răspund confracții lui Ady Endre și urmașii lui Abraham. A venit porunca dela castelul ciucea ca să votăm pe „robul“ lui Nero, zis și Nabucodonozor.

Bine dle Sadoveanu ce cauți dta în Ardealul românesc? Nu-ți arde pielea de pe obraz să candidezi contra celui mai inimos bărbat politic român, contra celei mai curate conștiințe românești, contra idolului populației, contra neînfricatului luptător, care și-a sacrificat viața și averea pentru idealul național. Nu-ți dai seamă ce tristă figură faci, ce crimă, candidând într'un ținut, care nu te știe, nu te vrea, pe care dta nu-l cunoști și de care n-ți leagă nimic, dar absolut nimic? Zău, nu te mustră conștiința deloc?

Vrei să ajungi cu ajutorul baionetelor și al voturilor minoritare al doilea poet la interne, vrei să împărtășești gloria de călău și opresor cu demonul Ardealului, cu rid.colul, ambițiosul și tristul asasin, Goga-Cameleonul?

De unde atâta tupeu și obraznicie! Asta să fie oare misiunea dtae culturală, asta prețul colaborării cu lipitoarea Ardealului, cu marele unificator cu furca, cu otrăvitorul unirei sufletești al acestei provincii cu patria-mumă? Dta înțelegi să dai în felul acesta concurs trădătorului și dezbinătorului de neam, Satanei propagator de războaie religioase? Uită-te la bestia umană, și te vei îngrozi de desfiguratul lui chip, te vei feri de a fi-l lua de model.

Tineretul ardelean așteaptă cu nerăbdare dela dta gestul eroic al lui Petronius și dacă nu înțelege să-ți sacrifice nobilul sânge, cere să-ți sacrifice ambiția pe altarul unirei, să nu tulburi desfășurarea unui act național și sfânt ce se petrece la alegerea dlui dr Lascu, să nu profanezi această înălțătoare sărbătoare.

Nu revendica părtășenia la trista și criminala glorie a lui Tavi Goga

Las poporul să-i cânte doina!
„La voi sunt picuri care cad
De sânge fără vină,
La noi de Goga când aud
Toți oamenii se'nchină.
La voi de crime povestesc
Gazetele dearându-l,
Neveste și orfani bocesc
Pe „Tavi“, blestemându-l“...
Sfârșește, dle Sadoveanu, amorul politic scandalos cu Goga Cameleonul.

I. Gruia

Un amor politic

Duetul Goga-Sadoveanu

Abia s'au potolit valurile zguduitorului tragediei dela Ruși; mormintele proaspete ale eroilor căzuți pentru cauza dreptății și izbânda democrației, -eterne monumente de acuză contra tiraniei barbare — imploră încă cerului dreptatea dumnezească căci cea terestră a dat de mult faliment; imaginile sângerânde persecută cu o asiduitate neobișnuită sufletelor umile pe redactorul responsabil al asasinatelor electorale, cerând necontenit vendetta: și deja călăul Ardealului, creatura ciocului de vată și a porcului Constantinescu s'a pus din nou la postul de comandă al mașinei infernale.

Nerone și-a încins din nou sabia plină de sânge proaspăt, și-a strecurat din nou degetele printre strunele ruginite ale harpei blestemată, prevestitoare de crime și sălbăticii, iar pe Petronius îl chiamă în ediția modernă: Sadoveanu.

Chemat la colaborare culturală, dl Sadoveanu, blândul și visătorul scriitor să vede dintr'odată înhamat în jugul politic al stăpânului. Ne închipuim ce greu îi cade acestui suflet nobil să suporte „capriciile neroniene“ ale poetului dela interne și „indignarea“ (?) lui desigur nu va întârzia să exploa-deze (mai ales dacă nu va fi „ales“).

Vestile ce ne sosesc din Biharia ne obligă să credem că întreg județul este transformat într'o mare de flăcări.

Copiii, zbirii și hordele electorale guvernamentale, trezite la noua viață, s'au năpustit asupra pașnicilor alegători. Fiarele sălbatice deslănțuite asupra nefericitei Biharei, ne transpun într'un vast Coloseum. Scarpia e în plină funcție. Pământul geme sub călcăiul jandarmilor și al bătașilor electorali,

iar lumea strigă cu dispreț: este debutul dlui Sadoveanu în propagandă culturală.

Vizitele iacobine au pătruns în toate „viziunile“ unde credeau numai că ar găsi pui de naționaliști, și nu ne-ar mira, dacă satrapia iacobină ar da niște ordine irodiane, ca să strivească pe naționaliști și din pântecul mamei lor.

Văna de bou iar a ajuns mijloc de consultare electorală, din nou voința țării este violentată. Scarpia să pricepe în de ale seducerii și în „stoarcerea popularității“, mai ales când este atât de admirabil secundat de iacobinii Bihariei, și când acești merce-nari să inspire din poeziile dlui Goga, fiecare zbir și colaborator cunoscând pe dinafară tacticile și metodele electorale din: dl Notar (recte Goga).

Amorul politic al dlui Goga este atât de mare și nesățios încât nu-i mai ajunge plăcerile puterile, ce i le oferă jocul cu puterea și cochetațiile destrăbălate cu voința țării, el vrea totul sau nimic, și trece la sadism electoral, el vrea să „posede“ orice fibră a mândriei domnite, ce senumeste „voința țării“. Nu-l vrea voința țării, o vrea el, vie sau moartă! El a cetit doar Salomea! „Ce

Români bihoreni,
Dacă vreți să scăpați de bandiți,
Dacă vreți să nu mai fiți jefuiți de tâlhari,
Dacă vreți să aveți o țară cinstit guvernată
Votați cu toții roata ○
Trăiască dr Dumitru Lascu!

Hora Bihorului.

Dr. Lascu să trăiască!

Hai să dăm mână cu mână
Cei cu inima română,
Să ne întrunim la sfat
Cu-n român adevărat.
Să-l alegem „deputat“.

Rău ne merge'n lume tare,
Par'ca-m stat în jug și 'n fiare
Numai la dări tot plătim
Și ocări le înghițim.

Dacă este drept și lege
Om de al nostru vom alege,
Să s'audă'n sfatul Țării
Și dorințele Bihării.

Iarba rea din holde piară,
Să piară vrajba din țară.
Doctor Lascu să trăiască,
Că-i din viță românească!

El ne știe ne cunoaște,
Ști năcazurile noastre,
El cunoaște-a noastră fire
Și ne-ascultă cu iubire.

Doctor Lascu-i din opincă,
L'om alege fără frică,
Noi în cursă nu ne-om prinde,
Sufletul nu ni-l'om vinde.

Toți cu Lascu noi ne-om duce,
Că ne este frate dulce
Și-i bărbat deschis la minte
Dumnezeu să ne ajute.

Doamne dă-ne bine'n țară.
Și ne scapă de povară
Holdele să ne rodească
„Doctor Lascu“ să trăiască!

Jos cu mincișii!

Alegerile parțiale de regulă nu au nici o altă însemnătate, decât complectarea locului de reprezentant al națiunii rămas vacant, — mai clar, în concepția politică de azi, satisfacerea vr'unui acolit sau respălătirea unei bune și credincioase slugi din partea guvernului.

Dar alegerea parțială din Bihor are o semnificație cu totul deosebită, — este cel mai nerușinos act ce l'a făcut vr'odată un guvern român — este siluirea intențivă a voinței unui popor pașnic — este cutezanța de a implora justificarea unei minciuni, — minciunii dela alegerile generale.

Și iată de ce: Partidul național — unicul partid existent, pe acele plaiuri, la alegerile generale a avut, grație teroarei și asasinatelor puse la cale din partea celor dela guvern, o majoritate numai relativă 37.000 voturi, față de 24.000 ale guvernului, a avut cu peste 13.000 de voturi mai mult cu partidul averescan: Rezultatul acestui scrutun a fost, că din partea partidului național n'a fost declarat nici un candidat ales — ci au fost declarați aleși guvernamentali, chiar contra legii și a voturilor date.

E drept, că atunci n-am întrebat cu toții de ce s'au mai făcut consultarea masselor, dacă nu se ține seamă de voința ei?

Dacă Dl. O. Goga a renunțat la mandatul din Bihor din motive de conștiință ori ambiție, de a nu avea un mandat din cele mai pătate de nelegiuri, de ce s'a ordonat atunci ca prin orice mijloace să fie scos deputat candidatul guvernului? — Doar caraghioșii guvernului în neobrăzarea lor doresc se demonstreze, că nu sînt eventualitatea riscului, ori n'au remușcări de nelegiuirea comisă la alegerile generale?

Nu! Nici pe departe! *Vrea guvernul se justifice actul său ilegal, vrea să-l consfințească cu votul întregului Bihor!*

De altfel chiar Dl. M. Sadoveanu nu ne este nouă chiar necunoscut și ca literat și ca politician.

Mai cunoaștem și o anumită atitudine politică a Dsale, prin care în colaborează cu pretenții lui Stere, trage dungă roșie peste tot cu ce a contribuit la alcătuirea României mari în timpul războiului.

Dar să nu fim invinuiți, că inventăm lucruri inexistente, — iată ce scrie „Universul“ în No. 199 din 26 August 1926, o singură însemnare: „în timpul războiului, căpitan, a fost la ziarul scos de Marele Cartier la Iași „România“. Era ziarul care apăra cauza românească împotriva tuturor dușmanilor. Indată ce s'a demobilizat a scris într-o foaie, scoasă de prietenii trădătorului Stere, pentru dușmanii țării și pentru apărarea trădătorului, spunând că la „România“ a scris contra voinței sale“.

Aceasta e deajuns ca să-l caracterizeze. Pe când d-rul Lascu a fost continuu luptător dărz al aceleiași cauze naționale și al aceluiași imperativ naționalist.

Prin scoaterea cu orice preț a Dlui Sadoveanu guvernul ar dori să demonstreze lumii, că — deși bază legală n'a avut să declare aleși cei 9 candidați ai săi la alegerile generale, — dar a avut baza morală!

Vom vedea! — dar și până atunci avem lozinca: jos cu mincișoșii!

Dr. Emil Popp.

Candidatura d-lui dr. D. Lascu

Pentru alegerea parțială din 6 Septembrie, opoziția unită susține la Bihor candidatura d-lui dr. Dumitru Lascu, fost deputat al acestui ținut în toate legislațiile dela unire și până astăzi, unul din cei mai briați luptători naționali și una din mândriile neamului nostru de peste munți.

Nu vom face apologia marelui personalități politice a doctorului Lascu. Cei 30 de ani de luptă națională, anii de închisoare suferiți în temnițele dela Oradea și Seghedin pentru cauza națională și lunga-i pribegie prin lumea întreagă pentru crearea unui curent favorabil românilor ardeleni în opinia publică europeană, — sunt titluri cari ne scutesc de orice recomandaje a candidatului opoziției unite.

În sprijinirea candidaturii sale, se cuvine să spunem însă câteva cuvinte, necunoscute maselor populare.

Sunt de atunci 20 de ani. În anul 1906 cercul Ugra era cercul politic permanent al contelui Tisza, „măncătorul de români“ — cum i se zicea pe bună dreptate, magnatului maghiar.

La alegerile de atunci, doctorul Lascu a candidat față de favoritului Tisza, și numai prin trădare a rămas în minoritate cu 47 de voturi, deși în acest cerc procentul românilor era de 23%.

Așa dar, în timpul stăpânirii maghiare, când votul era pe față și alegătorii, expuși tuturor persecuțiilor și fărădelegilor regimului tiranic de atunci, doctorul Lascu a căzut doar cu 47 de voturi.

Astăzi el se prezintă în fața populației bihorene pentru care a suferit ani grei de temniță grea, cu să-i solicite voturile lui.

Cine, în Bihorul suferințelor maghiare, va întârzia să voteze ca candidatul naționalist dr. Lascu?

Cine, în ținutul Bihorului, — unde au pierit săpându-și groapa singuri, dr. Ciordaș și Nicolae Bolcaș din Beiuș și Nicolae Bogdan din Vașcău pentru cauza poporului român de acolo, — cine nu va vota cu candidatul românilor dr. Demetriu Lascu?

Cine, nu-și va pune sufletul la încercare, — fi el sătean, muncitor, avo-

cat, medic, dascăl, preot sau simplu cetățean — pentru izbânda omului care timp de 30 ani în șir a luptat pentru redreptarea poporului român din Bihor?

La Bihor, nu se dă lupta între guvern și opoziție. Nu se dă lupta nici între dr. Lascu și un străin adus de guvern ca să candideze acolo, dar care nu cunoaște nici oamenii, nici nevoile județului acesta.

La Bihor, lupta se dă între românismul de acolo și între clica politicianilor de gașcă averescano-maghiară; între omenie și sălbătăcie; între dreptate și minciună; între virtute și mișelie; între cinste și hoție; între lege și abuz; între moral și imoral; între drept și forță; între bine și rău.

Iată lupta ce se dă la 6 Septembrie în ținutul Bihorului.

Dela ea nu trebuie să abdică nimeni. Oricine va lipsi dela vot va fi un dezertor al datoriei către țară. Oricine se va lăsa terorizat de jandarmi, va fi considerat fugăr pe linia de luptă. Oricine se va lăsa furat de administrație, va primi insulta nemerniciei sale.

În lupta dela Bihor se hotărăsc drepturile românilor pe colțul de pământ pe carel stăpânesc aceștia de veacuri.

Nu'mpotriva adversarului se dă acolo lupta — adversare care va apare numai în fața jandarmilor guvernamentali — ci împotriva unui sistem păcătos de vot care trebuie curmat odată.

Alegătorii bihoreni nu vor putea răzbuna crima faptuită de maghiari contra neuităților patrioți Ciordaș, Bolcaș și Bogdan, decât respingând dela vot pe candidatul guvernamentalo-maghiar, d-l Mihail Sadoveanu.

Scrutinul dela 6 Septembrie trebuie să trimeată în parlament pe neobositul luptător naționalist, dr. D. Lascu.

Prin orice jertfe, prin iureș de baionete, de va fi nevoie, prin gloanțe, bihoreni trebuie să trimită în Sfatul Țării pe unul de al lor, pe unul care a suferit pentru ei, pe unul care și-a prăpădit averea, sănătatea și energia pentru apărarea cauzei lor, pe dr. Dumitru Lascu.

„Dreptatea“

Scrisoarea unui țăran din Bihor către frații săi de suferință.

Frați Bihoreni!

Imi aduc încă bine aminte de frumoasa și dărza luptă, care ați dus-o prin 1910 cu ocazia alegerii de deputat. Candidatul vostru era vajnicul și neînfricoșatul luptător și fiu al vostru Dr. Dumitru Lascu, iar contra candidatul era cel mai mare om politic al Ungariei de pe atunci Groful Tisza.

Dragostea voastră nețărmită față de neamul vostru dar mai ales iubirea și stima ce o aveți pentru fiul Biharii, pentru acela care era carne din carnea voastră și os din osul vostru, care cu voi se bucura și cu voi suferea v'a făcut ca voi alegători Bihoreni să faceți un zid puternic în jurul falnicului Bihorean Dr. Lascu și nelăsându-vă în-

frișoși de pana de cocoș și de patul puștii jandarmului ungar, cu toții v'ați dat votul pentru Dl. Dr. Lascu, astfel că era să caze însuși Groful Tisza, dar prin vicleșug și-a câștigat un vot mai mult și numai astfel a putut eși biruitor.

Erau plini, de lacrimi de bucurie ochii noștri a Românilor când am văzut atâta bărbăție și curaj din partea voastră și când am văzut cu câtă dragoste știți voi răsplăți pe acela, care nu a cruțat odihnă, nu a cruțat jertfă pentru a putea lupta pentru binele românesc și pentru voi Bihoreni mai ales.

Frați Bihoreni,
Pe ziua de 6 Septembrie iarăși sunteți chemați la o luptă și mai crâncenă și dărză ca cea din 1910. Iarăși e alegere de deputat. Candidatul vostru este iarăși trupul și sufletul vostru Dl. Dr. Dumitru Lascu.

O viață întreagă a luptat bravul vostru fiu și candidat pentru cinste, dreptate și legalitate. Voi știți prea bine că sub unguri a fost în repetite rânduri în temniță pentru că a cutezat să vă apere drepturile voastre. Mai știți și acea că la alegerile trecute numai Dzeu l-a scăpat de gloanțele jandarmului Român. Și oare de ce? Pentru că și în Țara românească durere tot așa de dărza lupta trebuie dusă pentru dreptate și legalitate pentru noi Români din Ardeal ca sub unguri, deoarece cărmuitorii noștri sunt în ceartă, și cu dreptatea și cu legalitatea.

Dar voi la 6 Septembrie făcând un puternic zid în jurul adevăratului vostru apărător Dr. Lascu veți arăta cărmuitorilor de azi, că vouă vă este scumpă dreptatea legalitatea și cinstea și tocmai pentru acea veți vota cu toții cu apărătorul dreptății și legalității, care este Dl. Dr. Lascu.

Frați Bihoreni,
Arătați încă odată țării întregi că poporul e adânc pătruns de dragostea legii și a dreptății și că poporul nici nu recunoaște ca adevărat fii ai săi decât pe aceia cari luptă pentru lege și dreptate, și urește pe aceia cari se jiu la putere numai prin fărădelegi.

Ziua de 6 Septembrie va fi deci când prin votul vostru dat lui Dr. Dumitru Lascu va eși biruitoare dreptatea și legalitatea.

Trăiască Dl. Dr. Dumitru Lascu.

George Cosma
econom din Chisindia.

**Călcați cu roata
pe cei ce și-au bătut
joc de voi!**

FRIPTURI

**Pungașii
trăesc bine în România.**

Hoții și pungășii trăesc foarte bine Sunt duși cu trăsura pân' la Văcărești, Lux, ce nu și-l poate permite ori-cine, Oamenii de treabă nu au toți calești.

Hoții și pungășii au camere bune Electricitate, cabine cu duș, Cu calorifere, ba încă se spune, Că pe la Dofana sunt paturi cu plus.

Hoții și pungășii grije de chirie Nu au niciodată, trăesc gratuit, Oamenii de treabă pier în sărăcie, Statul nu 'ngrijește de omul cinstit!

Procurorul dacă vrea secrete a smulge P'un tâlhar tratează cu țigări și ceai, Amabil îl roagă taina să-și divulge, Hoții și pungășii trăesc ca în rai.

Chiar și comisarul nu dă nici o labă Hoșilor, cu cari se poartă șarmant, Ghionturile-'s pentru oamenii de treabă Ce merg să voteze pe vr'un opozant.

G. Ranetti.

Ordin de mobilizare electorală.

Noi, Goga-Cameleonul, biciul lui D-zeu, fost poet al pătimirilor Ardealului și viitor mierloiu al porcăriilor naționale, din grația ciocului de vată și voința percoliberaloidală călăul ardelenilor.

Ordonăm:

1. Să se elibereze din închisorile țării toți tâlharii, criminalii, condamnații la moarte, pentru a fi trimiși în *colonia Transylvania* unde vor lupta pe viață și pe moarte pentru reușita adjutantului meu, *Szadoveanu Mihály*, candidat în Biharia d-lui dr. Lascu, încăpăținatul naționalist.

2. Bandele și lichelele electorale vor trece sub comanda Iacobilor ciocoști; ciomăgașii și vânele de bou la ordinul maiorului prefect Peneș și Jean Bampulis-Atanasiu.

3. Armata și jandarmeria se va concentra chiar cu riscul descoperirii granițelor, — pe cari din urmă Noi, Goga, bufon constantinesc, în unire cu generalul-Măr de Rescou le vom apăra la caz de nevoie cu „pumnul“ — în acest vesper de naționaliști înflăcărați, unde va fi comandată de agenții electorali.

4. a) Pentru pregătirea atacului se vor strânge toate certificatele alegătorilor naționaliști; se vor contamina satele cu bacilii veritabili; (sputul Nostru e de ajuns pentru infectarea întregii Țări) se vor „convinge“ oamenii cu mijloacele cunoscute: pământ izlaz, păduri, ajutoare, „ștergerea dărilor“ rachiou și la *extrem cu patul puștei, vâna de bou și salve cu cartușe de războiu, până la complectă pervertire la averescanism*. Tot timpul va cânta muzica militară.

b) *Certificatele celor morți și răniți în „consultarea finală“ vor fi adunate în bloc ca „exprimate“ petru candidatul nostru*, iar cu certificatele ridicate pe „cale pașnică“ vor vota echipele volante organizate în acest scop. Morții gr. cat. vor fi înmormântați de părintele Daiano, iar cei gr. ort. de Goldiș și Lupăș. Cantor: subsemnatul.

5. *Partea tehnică.*

Ștampilele nu vor avea textul „Votat“. Buletinele vor fi din hârtie sugativă, pernele bine tușate.

Secțiile de votare vor fi inzestrate cu *oglinzi*, așezate deasupra gheretelor, iar acestea plasate în așa fel, ca să se vadă dela stradă pe cine se votează. Se va arăta oamenilor semnul care trebuie votat.

Urmele vor fi cu fund dublu sau triplu.

Cu toate aceste măsuri preventive voturile naționaliștilor se vor strecura în „cloaca“ averescană!

Oamenii de încredere ai adversarului vor suferi tot timpul maltratări și li se va lua dreptul și pofta de „liberă petrecere“.

Circulația va fi cu desăvârșire întreruptă, satele barate iar locurile de votare complect baricate. În general nici un mijloc ce ar duce spre izbândă nu este prea tare sau imoral.

Se vor strânge toate coasele, secerile, securile și peste tot orice instrument în-pungător și cu tăis, până la *acele cu gămălie*.

Mașinile de calculat voturi vor funcționa neîntrerupt. La caz de nevoie se va utiliza rigla și chema în ajutor Lalescu și Manoilescu (ce vreți trăim în era nebuniilor cifrate).

Pe durata alegerii „cetățeanul elector“ este scos de sub scutul legii și pus sub scutul *baionetei*. Aviația va recunoaște tot timpul pozițiile și mișcările dușmane, bombardând mai întâi cu pamflete și apoi cu bombe nefalsificate.

6. Deviza este: *Victorie cu orice preț!* Candidatul nostru, *Szadoveanu Mihály*, va trebui scos din urne cu orice preț fie ce-a fi la urmă.

Drept răsplătă voi lua și pâinea de toate zilele a jandarmilor pentru acoperirea speșelor de regie.

Postul Nostru de comandă: castelul dela Ciucea. Cu vâna de bou înainte! Marș, bagaj! Canalii!

Trăiască democrația part. „poporului“! Așa să-mi ajute Hadúr Izrael și Satana. Dat Karisbad la 31 August 1926

d. Chr. Tavi Goga-Sinagoga.